

*Додінова Дар'я Миколаївна,
Зверєва Тетяна Валеріївна*

студентки 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ З ПСИХІЧНИМИ АНОМАЛІЯМИ

Взагалі аналіз злочинної поведінки неможливий без звернення до її суб'єктивної сторони, тобто до психологічної та психічної складових. Важливо зрозуміти їхню роль у процесі реалізації особою того чи іншого виду злочинного діяння. В дослідженні впливу психічних аномалій на злочинність кримінології допомагають психологія та психіатрія. Зазвичай, цей вплив виражається в формуванні особистості злочинця, сприйнятті ним ситуації, в його злочинній поведінці, в мотивації і, відповідно, в діяльності по профілактиці злочинів.

Актуальність вивчення та аналізу психічних аномалій і їх ролі в механізмі злочинної поведінки військовослужбовців зумовлена недостатнім станом розробленості даної теми в літературі.

Перш за все, необхідно з'ясувати що таке психічні аномалії. Ю.М. Антонян пропонує під психічними аномаліями розуміти розлади психічної діяльності, що не досягли психотичного рівня (статусу психічної хвороби) і такі, що не виключають осудності, але тягнуть особистісні зміни, які можуть сприяти злочинній поведінці. До психічних аномалій він відносить наслідки черепно-мозкових травм, алкоголізм, наркоманію, психопатію, олігофренію у ступені легкої дебільності, органічні ураження центральної нервової системи [1, с. 19].

Психічні аномалії мають значний вплив на вчинення ухилень від військової служби. Однак, констатація впливу психічних аномалій на злочинність не означає біологізації її причин у відриві від соціальних умов. Визнаючи залежність злочинної поведінки від психіки, її індивідуальних особливостей, слід виходити саме з соціальної обумовленості самої психіки. У психіатрії є дані, що свідчать про те, що соціальні умови мають багатофакторний вплив на психічне здоров'я. Тому молодий хлопець, потрапляючи в особливі складні для нього психологічні умови, які диктуються характером військової служби, майже не може уникнути цього впливу. Зокрема, цими умовами можуть бути замкнута однорідна соціальна група, обмежене та незмінне коло міжособистісного спілкування, жорстка регламентація повсякденного буття, ієрархічна будова взаємостосунків між начальником та підлеглим, обмеження вільного часу. Тому не можна не погодитися з А.А. Меграбяном, що «тривалі, інтенсивно виражені

афективні переживання можуть призвести до патологічного розвитку особистості» [2, с. 49].

Військова служба з психофізичними навантаженнями, побутовою нестійкістю, обмеженням прав особистості є екстремальною ситуацією, особливо для новобранця. Період служби збігається з періодом статевого дозрівання, коли молодь гранично асоціальна. У цих умовах миттєво провокуються нервові і психічні зриви, ці умови викликають стреси. Відповідно розповсюдженою аномалією серед таких правопорушників є психопатія. У віці 18-24 років (основний призовний вік) число психопатів серед злочинців у порівнянні з віком групи 14-17 років, збільшується вдвічі, а потім знижується. Мабуть, в молодому віці деякі форми психопатії носять тимчасовий характер і в той же час проявляються найбільш яскраво [3, с. 81].

Разом з тим, серед військовослужбовців є поширеним і алкоголізм, оскільки такі екстремальні умови потребують пошуку «виходу», яким часто і стає алкоголь. Однак, психічні аномалії не призводять до злочинів безумовно. Одним з необхідних суб'єктивних факторів, що сприяють вчиненню злочину, є стан психічної дезадаптації, який найчастіше зустрічається в осіб саме з аномальною психікою. Оскільки дезадаптація призводить до порушення роботи захисних механізмів, а звідси й до їх підвищеної чутливості до впливів середовища, порушення взаємодії з оточенням, то такий стан сприймається цими особами як вкрай дискомфортний, який треба змінити будь-яким способом. Це викликано тим, що попереднє положення є занадто психотравмуючим і подальше перебування в такій ситуації стає неможливим, тому військовослужбовець в подібних умовах може віддати перевагу чому завгодно, тільки не колишньому положенню, і у зв'язку з цим він здійснює правопорушення. Однак, криміногенна значимість психічних аномалій не припускає неминучість скоєння злочину особами з такими аномаліями. Вони виступають одним з допоміжних факторів окремих видів злочинності й індивідуального злочинного акту [4, с. 96].

Типологічний огляд особистості і поведінки злочинця з психічними аномаліями являє особливий кримінологічний тип. Серед військовослужбовців, які мають психічні аномалії, чітко проглядаються такі характерні особливості їхньої поведінки, як емоційна нестійкість, крайня збудливість, неадекватність реакцій, імпульсивність [3, с. 81-82].

Таким чином, не психічні аномалії самі по собі активно сприяють злочинній поведінці, а ті психологічні особливості особистості військовослужбовців, які формуються під їх впливом. Тобто психічні розлади не ведуть безпосередньо до злочину без заломлення через психологію суб'єкта в силу його потрапляння в екстремальну ситуацію. Однак, психічні аномалії все ж можуть призвести до спотворення внутрішнього світу особистості військовослужбовця, викривлення в його свідомості значимості певних цінностей і мотиваційних установок, що і може факультативно детермінувати злочинну поведінку.

Список використаних джерел

1. Антонян Ю.М. Преступное поведение, психические аномалии – М., 1998. – 96 с.
2. Меграбян А.А. Общая психопатология. – М. : Медицина, 1972. – 288 с.
3. Туркот М.С. Кримінологічна характеристика особистості суб'єкта військових злочинів // Вісник Національної прокуратури України. – 2015. – №2. – С. 76-82.
4. Антонян Ю.М. Личность преступника : криминологическое-психологическое исследование. – М. : Норма, 2014. – 368 с.

Ключові слова: особа злочинця, військовослужбовець, екстремальна ситуація, психічні аномалії, психіатрія.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Дикий О. В.

***Дробязко Анастасия Вячеславовна,
Позюмко Ирина Станиславовна***

студентки 4-го курса факультета адвокатуры
Национального университета «Одесская юридическая академия»

О НЕКОТОРЫХ АСПЕКТАХ ПРЕСТУПНОСТИ ЖЕНЩИН

Особенности преступности женщин в большей мере определяются спецификой жизни женщин, своеобразием их деятельности, социальными позициями и ролями. В связи с этим, эта преступность как особое явление. рассматривается в качестве самостоятельного вида или подсистемы общей преступности. Одним из первых ученых, кто поднял вопрос о специфике преступности женщин и начал исследования этой проблемы был представитель классической школы криминологии Ч. Ломброзо, в своем труде «Женщина преступница и проститутка». Необходимость изучения преступности женщин обуславливается масштабами и опасными последствиями от таких деяний (так, преступное поведение женщин прежде всего негативно сказывается как на семье, так и на обществе в целом). Проблеме преступности женщин посвящены труды таких ученых как Ю.М. Антонян, М.И. Бажанов, А.Н., Блага, А.А., Габиани, В.А. Глушков, В.В. Голина, Б. Головкин, М.М. Голоднюк, И.М. Даньшин, А.Н. Джужа, А.Ф. Зелинский, В. С., Зеленецкий, В.А. Меркуловой и других.

Преступность женщин – это совокупность преступлений, совершаемых лицами женского пола на определенной территории за определенный промежуток времени. Интересно то, что действующий Уголовный кодекс Украины предусматривает только один состав преступления (ст. 117), специальным субъектом которого является